

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

THE CAUSAL STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL OF THE FLOOD DISASTER PREPAREDNESS BEHAVIOR OF CIVIL DEFENSE VOLUNTEERS

เรียม นมรักษ์¹ และศรัณย์ พิมพทอง²

Riam Namarak¹ and Saran Pimthong²

^{1,2}สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

^{1,2}Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

Received: October 23, 2021 / Revised: February 4, 2022 / Accepted: February 7, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 340 เครื่องมือวัดได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.8-0.9 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 317.44$, $df = 83$, $p\text{-value} < 0.01$, $\chi^2/df = 3.82$, $GFI = 0.90$, $CFI = 0.98$, $NFI = 0.98$, $RMSEA = 0.09$ และ $SRMR = 0.03$) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมคือ ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.88, 0.82 และ 0.70 ตามลำดับ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.49 และ 0.30 โดยตัวแปรเชิงสาเหตุร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมได้ร้อยละ 89 ดังนั้นการส่งเสริมให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีการรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ และมีเจตคติที่ดีต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม เป็นส่วนสำคัญในการจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมที่มีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินได้

คำสำคัญ: ภัยพิบัติน้ำท่วม พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเตรียมความพร้อม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ

Abstract

This study aimed to validate the causal structural relationship model influencing on the flood disaster preparedness behavior of civil defense volunteers in Phetchaburi province. The research sample consisted of 340 civil defense volunteers. The research instrument had passed the construct validity verification by experts and had reliability coefficients between 0.80-0.90. Data were analyzed using the causal structural relationship modeling. The results showed that the causal relationship model was in harmony with empirical data ($\chi^2 = 317.44$, $df = 83$, $p\text{-value} < 0.01$, $\chi^2/df = 3.82$, $GFI = 0.90$, $CFI = 0.98$, $NFI = 0.98$, $RMSEA = 0.09$, and $SRMR = 0.03$). The variables that had a direct effect on flood disaster preparedness behavior included flood disaster experience, self-efficacy on flood disaster preparedness, and perception of disaster risks, with coefficients of -0.88, 0.82, and 0.70 respectively. The variables that had an indirect effect on flood disaster preparedness behavior included self-efficacy on flood disaster preparedness, and attitude towards flood disaster preparedness, with coefficients of 0.49 and 0.30. In addition, the causal variables could be combined to explain the variance of the flood disaster preparedness behavior by 89 percent. Therefore, promotion of civil defense volunteers to have self-efficacy on flood disaster preparedness, risk perception disaster, and good attitude towards flood disaster preparedness is an important part of effective flood disaster management. This will lead to the prevention of loss of life and property.

Keywords: Flood Disaster, Flood Disaster Preparedness Behavior, Self-efficacy on Flood Disaster Preparedness, Perception of Disaster Risk

บทนำ

ภัยพิบัติน้ำท่วมจัดเป็นหนึ่งในภัยพิบัติที่มีความสำคัญมากที่สุดในประเทศไทย นับว่าเป็นอีกหนึ่งภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติที่พบได้บ่อยที่สุดและเป็นภัยพิบัติที่รุนแรงที่สุดในประเทศไทย ในปี 2554 ที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบกับภัยพิบัติน้ำท่วมที่มีความรุนแรงมาก มีผู้เสียชีวิต 1,521 คน ได้รับผลกระทบ 54,328,749 คน และตัวเลขความเสียหายเศรษฐกิจเท่ากับ 66,443 ล้านบาท (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2015) และสถานการณ์น้ำท่วมที่กำลังเกิดขึ้นและรุนแรงอีกในปัจจุบัน ปี 2564 ซึ่งจากรายงานสถานการณ์สาธารณภัยจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระบุว่า ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายนจนถึงปัจจุบัน มีน้ำท่วมฉับพลัน

น้ำป่าไหลหลาก มีผลกระทบในวงกว้างครอบคลุมในหลายจังหวัดของประเทศไทย ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคเหนือ รวมพื้นที่ 31 จังหวัด พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมอยู่ที่ 2,088,263 ไร่ มีผู้เสียชีวิต 14 ราย สูญหาย 1 ราย และประชาชนได้รับผลกระทบ 333,367 ครอบครัว (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2021) นอกจากผลกระทบที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วยหรือการตายจากน้ำท่วมและยังมีผลต่อสภาพจิตใจ ทำให้เกิดความเครียด ความกลัว ความวิตกกังวล ซึมเศร้า อีกทั้งยังส่งผลให้การพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศที่วางแผนไว้ต้องหยุดชะงักขาดความต่อเนื่อง ต้องใช้เงินงบประมาณที่จัดสรรไว้เพื่อการพัฒนาต้องถูกดึงกลับเพื่อใช้ในการซ่อมสร้าง พื้นสภาพ และฟื้นฟูแต่ละ

ภาคส่วนจึงจำเป็นต้องพิจารณาร่วมกันว่าจะทำอะไรที่จะรับมือ แก้ไข ป้องกัน เพื่อให้สามารถลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติน้ำท่วมและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบด้าน

พฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมเป็นการกระทำหรือกิจกรรมการป้องกันเพื่อลดความรุนแรงของผลกระทบให้ลดน้อยลง สาเหตุประการหนึ่งที่ยังไม่สามารถลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้มากเท่าที่ควรเกิดจากประชาชนขาดการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม ประชาชนในชุมชนยังไม่ตระหนักในความเสี่ยง ไม่มีการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารความเสี่ยง ไม่มีการเตรียมอพยพล่วงหน้า และขาดการทำงานร่วมกันเพื่อต่อสู้กับภัยพิบัติ (Singh & Subramaniam, 2009) การแก้ไขปัญหามิบัติธรรมชาติของประเทศไทยที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐยังไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความสามารถ และความตระหนักให้กับประชาชนให้มีศักยภาพในการเตรียมความพร้อมโดยภาคประชาชนมากนัก แต่เน้นไปที่การเตรียมความพร้อมที่ใช้มาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง ดังนั้นประชาชนที่เผชิญกับปัญหามิบัติจึงควรเตรียมความพร้อมที่จะจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมให้ได้อย่างทันท่วงที โดยต้องมีทั้งประสบการณ์ การเรียนรู้ องค์ความรู้ที่เหมาะสม เพื่อที่จะทำให้การจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (Jha et al., 2012) ให้สามารถลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติน้ำท่วมได้ การสร้างความรู้ ความตระหนักให้กับประชาชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายองค์อาสามัครให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้มีการเน้นเรื่องการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติไว้

จากการศึกษาที่ผ่านมาประชาชนไม่มีการเตรียมความพร้อมรับมือในระดับชุมชนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การมีจิตอาสาของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ ชุมชนขาดการพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่รอรับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเนื่องจากคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเองแต่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่ต้องเข้ามา

ช่วยเหลือ ประชาชนก็ยังให้ความสนใจน้อย เนื่องจากขาดความตระหนัก ไม่เห็นความสำคัญ และยังไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมที่ไม่เหมาะสม (Jantakoon et al., 2015) ซึ่งจริง ๆ บุคคลกลุ่มแรกที่จะต้องรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นคือ ประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติ แต่ยังพบว่าประชาชนขาดความตื่นตัวในการเตรียมความพร้อม เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการให้ความรู้กับประชาชน ขาดการสื่อสารในการนำเสนอระบบข้อมูล การเตือนภัย การบริหารจัดการความช่วยเหลือ และขาดการบันทึกข้อมูลที่ดี ทำให้ประชาชนมีการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติน้อย (Paton, 2003) ระดับความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติก็ยังอยู่ในระดับต่ำ แม้จะใช้เวลาพยายามและค่าใช้จ่ายอย่างมากในการศึกษาด้านภัยพิบัติ โดยปัจจัยที่กระตุ้นให้ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมคือ การเริ่มจากการมีความตั้งใจที่ดีและมีส่วนในการตัดสินใจในกระบวนการเตรียมความพร้อม (Paton, 2003) นอกจากนี้จากข้อมูลของสหรัฐอเมริกาประชาชนจะมีความเสี่ยงประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง (Glik et al., 2014) รายงานว่ามีเพียง 40-50% ของครัวเรือนชาวอเมริกันที่มีการเตรียมความพร้อมสำหรับภัยพิบัติ ในปีที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกามีภัยพิบัติเพิ่มขึ้น แต่ชาวอเมริกันส่วนใหญ่ไม่ได้ตระหนักถึงภัยพิบัติ เพื่อลดผลกระทบที่เป็นอันตรายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมในอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เนื่องจากอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีบทบาทสำคัญในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมให้การดูแลประชาชนได้รวดเร็วและทั่วถึง และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เป็นตัวแทนในการทำงานร่วมกับประชาชน มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือดูแลในชุมชนของตนเอง นอกจากนี้แล้วยังมีบทบาทในการช่วยเหลือหน่วยงานราชการ ปฏิบัติงาน

ป้องกันบรรเทา สาธารณภัย และการเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง หรือผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ในแผนการเตรียมความพร้อมของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในปี 2566 มีแนวทางให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัคร ป้องกันฝ่ายพลเรือน เพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ ของรัฐ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันฝ่าย พลเรือน สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชน ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีการถ่ายทอดความรู้ และบริการจัดการต่าง ๆ ไปสู่ ประชาชน และสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยสามารถ ลดผลกระทบ ลดอันตรายของภัยที่เกิดขึ้นได้ก่อน การช่วยเหลือจากภาครัฐได้ (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2015) ซึ่งในการที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จะ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับ ภัยพิบัติน้ำท่วมนั้น ต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามา เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัย ภายนอก หรือสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้นการวิจัย ในครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ สำหรับบุคคล ครอบครัว และชุมชน และนำผลที่ได้ไป เป็นแนวทางในการป้องกัน การเตรียมการพร้อม การ จัดการภัยเพื่อช่วยแก้ปัญหา น้ำท่วมและลดผลกระทบ ที่อาจจะเกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบความ สัมพันธ์เชิงสาเหตุ และค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติน้ำท่วม ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura (1986) เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิด พื้นฐานที่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของ บุคคลนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว

แต่ต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วย โดยที่ปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและ กันในการเกิดพฤติกรรม ในการทบทวนความสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเชิงความสัมพันธ์แบบมี ทิศทางระหว่างตัวแปรปัจจัยและพฤติกรรมเตรียม ความพร้อมรับภัยพิบัติพบว่า พฤติกรรมของบุคคล มาจากปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอก หรือ สิ่งแวดล้อมภายนอก

ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความรู้ การรับรู้ ความสามารถของตน เจตคติต่อการเตรียมความพร้อม ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติ และการรับรู้ความ เสี่ยงภัยพิบัติ โดยการศึกษาของ Espina (2015) ได้นำ Social cognitive theory มาเป็นกรอบแนวคิดใน การศึกษาโดยมองว่าปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ความรุนแรงของประสบการณ์ภัยพิบัติ และการรับรู้ ความเสี่ยงภัยพิบัติและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมคือ การเตรียมพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติในชุมชน ที่คาดการณ์ต่อพฤติกรรมเตรียมพร้อมใน สถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นจริงและมีความสำคัญใน การดำเนินการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ความรุนแรง ของประสบการณ์ภัยพิบัติครั้งก่อนดูเหมือนจะเป็น ปัจจัยสำคัญที่สุดในการเตรียมความพร้อมในการรับมือ กับภัยพิบัติ และยังมีการศึกษาของ Paton et al. (2005) และ Thomas et al. (2015) ศึกษาปัจจัยภายใน ต่อการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติ ประกอบด้วย ความตระหนักในอันตราย การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ ความสามารถของตน การทำความเข้าใจความรู้พบว่า ความรู้ เจตคติ และความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เตรียมพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติ (Simons-Morton et al., 2012)

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม และการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติ โดยที่การ สนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับจากบุคคลหรือ กลุ่มคน แล้วมีผลทำให้ผู้รับการสนับสนุนมีการปฏิบัติ ตนไปในทางที่ดี และเป็นการส่งเสริมให้อาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีศักยภาพในการปฏิบัติงาน

มากขึ้น และปฏิบัติพฤติกรรมการจัดการภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผลมาจากการสนับสนุนทางสังคมที่เพิ่มขึ้น ดังการศึกษาของ Sukpor และ Sekkhunthod (2016) พบว่า ถ้าประชาชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงาน จะส่งผลต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติหรือทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น ในด้านการเปิดรับข่าวสารภัยพิบัติควรใช้ช่องทางในการสื่อสารหลายรูปแบบเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชนผู้เสี่ยงภัย และยังต้องมีระยะเวลาในการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ ช่วยให้เกิดผลดีต่อประชาชนที่เสี่ยงและต้องเผชิญกับเหตุการณ์ภัยพิบัติ เกิดความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมรับมือภัยพิบัติ (Houston & Franken, 2014)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า พฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนนั้นเกิดได้จากหลายปัจจัย ดังนั้นในการกำหนดกลุ่มตัวแปรอิสระในงานวิจัยในสาเหตุของพฤติกรรม ผู้วิจัยได้นำผลทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายสาเหตุการเกิดพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมทั้งปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติและการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติน้ำท่วม ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมร่วมกับปัจจัยภายนอกคือ การสนับสนุนทางสังคมเรื่องภัยพิบัติน้ำท่วม และการเปิดรับข่าวสารภัยพิบัติน้ำท่วม

สมมติฐานของการวิจัย

1. การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

2. ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติและการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

3. เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

4. การสนับสนุนทางสังคมเรื่องภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

5. ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

6. ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ

7. ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมผ่านการรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติน้ำท่วม

8. การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

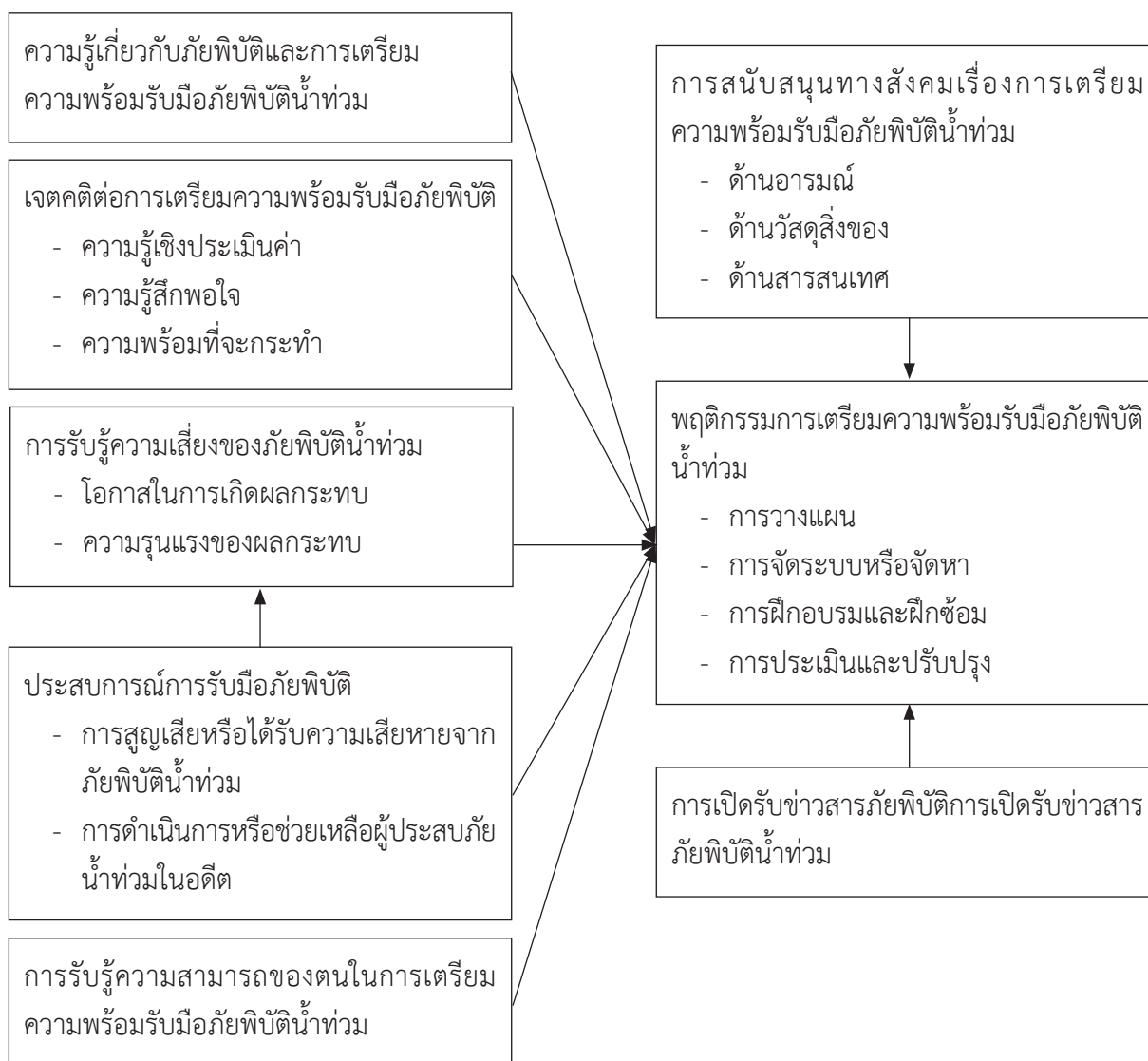
9. การเปิดรับข่าวสารภัยพิบัติมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีทางปัญญาสังคมมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติและการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ เจตคติต่อ

การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ประสบการณ์ การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การสนับสนุนทางสังคมเรื่อง ภัยพิบัติน้ำท่วม การเปิดรับข่าวสารภัยพิบัติน้ำท่วม รวม มีตัวแปรแฝงทั้งหมด 8 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้

17 ตัวแปร ในแบบจำลองของพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (แบบจำลองตามสมมติฐาน)

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ศึกษากับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ขึ้นทะเบียนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และเคยมีประสบการณ์ในการเผชิญภัยพิบัติในจังหวัดเพชรบุรี จากทั้งหมด 8 อำเภอ ได้แก่

1) อำเภอเมือง 2) อำเภอบ้านลาด 3) อำเภอท่ายาง 4) อำเภอแก่งกระจาน 5) อำเภอหนองหญ้าปล้อง 6) อำเภอบ้านแหลม 7) อำเภอเขาย้อย 8) อำเภอชะอำ และสุ่มอย่างง่าย มา 2 อำเภอ คือ อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอท่ายาง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎอัตราระหว่างขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนค่าสัมประสิทธิ์ที่ต้องประมาณค่า อย่างน้อยที่สุดก็คือ

10:1 (Klein, 2011) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับฉลากแบบไม่คืนจากทะเบียนรายชื่ออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้ได้จำนวนขั้นต่ำ 340 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของ อปพร. ตอนที่ 2 เป็นแบบวัด ตัวแปรที่ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรม การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของ อปพร. ได้แก่ 1) พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม 2) การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม 3) ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติและการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม 4) เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม 5) การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติน้ำท่วม 6) ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม 7) การสนับสนุนทางสังคมเรื่องภัยพิบัติน้ำท่วม 8) การเปิดรับข่าวสารภัยพิบัติน้ำท่วม ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-0.94 มีค่าความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบอัลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.97, 0.87, 0.80, 0.86, 0.90, 0.92, 0.85, 0.71 ตามลำดับ และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.76-0.95, 0.60-0.92, 0.37-0.82, 0.70-0.90, 0.45-0.80, 0.60-0.95, 0.62-0.86, 0.38-0.90 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขออนุมัติโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในการทำวิจัยที่สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย (มศว) ตามใบรับรองจริยธรรมการวิจัยเลขที่ SWUEC-110/2562 มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อติดต่อขอความ

ร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยด้วยตนเอง

2. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒยื่นต่อสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเพชรบุรี เพื่อประสานขอความร่วมมือ นัดหมายวัน เวลา ในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างคืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจำนวน 340 คน เป็นชาย 278 คน (ร้อยละ 81.2) หญิง 62 คน (ร้อยละ 18.2) ส่วนใหญ่อายุ 46-60 ปี จำนวน 156 คน (ร้อยละ 49.5) รองลงมาอายุ 31-45 ปี จำนวน 118 คน (ร้อยละ 34.7) ส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษา 138 คน (ร้อยละ 40.6) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 155 คน (ร้อยละ 45.6) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 63.8)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

2.1 ผลการวิเคราะห์การทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลองตามสมมติฐานพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 317.44$, $df = 83$, $p\text{-value} < 0.01$, $\chi^2/df = 3.82$, $GFI = 0.90$, $CFI = 0.98$, $NFI = 0.98$, $RMSEA = 0.09$ และ $SRMR = 0.03$)

2.2 ผลการประมาณค่าความสัมพันธ์ ได้แก่ ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม โดยตัวแปรเชิงสาเหตุ การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรม การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุไปยังตัวแปรผลภายในรูปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังตารางที่ 1

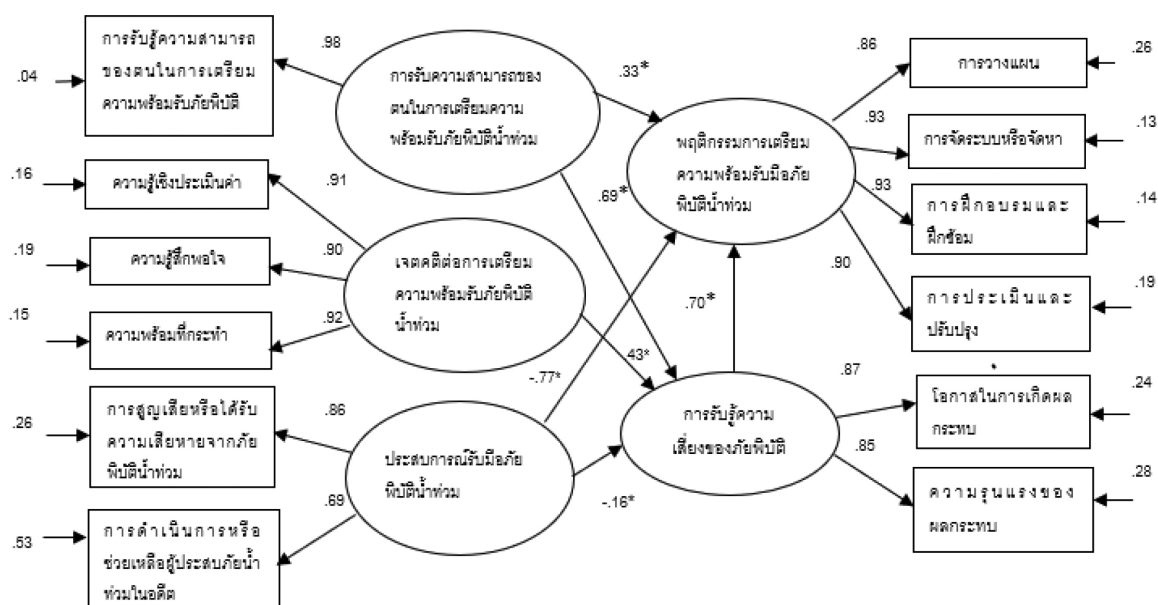
ตารางที่ 1 ผลคะแนนมาตรฐานของอิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) อิทธิพลรวม (Total Effect: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผล

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล					
	การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ			พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยน้ำท่วม	0.69*	-	0.69*	0.33*	0.49*	0.82*
เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม	0.43*	-	0.43*	-	0.30*	0.30*
การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ	-	-	-	0.70*	-	0.70*
ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม	-0.16*	-	-0.16*	-0.77*	-0.11*	-0.88*
ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติและการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม	-	-	-	-0.03	-	-0.03
การสนับสนุนทางสังคมเรื่องการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม	-	-	-	0.56	-	0.56
การเปิดรับข่าวสารภัยพิบัติ	-	-	-	0.16	-	0.16
R ²		.85			.89	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของแบบจำลองโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้แก่ ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ และการรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยน้ำท่วม โดยมีขนาดอิทธิพล -0.77, 0.70 และ 0.33 ตามลำดับ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุร่วมกันอธิบายความ

แปรปรวนของพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมได้ร้อยละ 89 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนผ่านการรับรู้ความเสี่ยงภัยพิบัติ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยน้ำท่วม เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม และประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม โดยมีขนาดอิทธิพล 0.69, 0.43 และ -0.16 ตามลำดับ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมได้ร้อยละ 89 โดยแสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 เส้นทางอิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของแบบจำลองโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม โดยมีขนาดอิทธิพล 0.77 และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบผ่านการรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ โดยมีขนาดอิทธิพล 0.11 ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลมีประสบการณ์รับมือภัยพิบัติน้ำท่วมหลาย ๆ ครั้ง หรือมีประสบการณ์มาแล้ว และสามารถยอมรับกับผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติน้ำท่วมจะทำให้บุคคลเกิดความเคยชินกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนคิดว่าเป็นเรื่องปกติ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากอุทกภัย ประสบการณ์และทัศนคติของชนบทชาวเสฉวน ประเทศจีน พบว่า ประสบการณ์ด้านผลกระทบหรือภัยที่เกิดขึ้นไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้คนดำเนินการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้พัฒนาเป็นความกลัวเรื้อรัง ประกอบกับเป็นผลกระทบทางกายภาพไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพและความปลอดภัย (Ao et al., 2020) แตกต่างจากการศึกษาของ Takao et al. (2011) กล่าวว่าคนที่มีความเสี่ยงน้ำท่วมเชื่อกันว่าน่าจะใช้

มาตรการพิเศษเพื่อเตรียมความพร้อม ประสบการณ์ที่ผ่านมาสามารถเพิ่มความสามารถในการเตรียมความพร้อมในการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้มากขึ้นและคาดการณ์ถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันในอนาคตและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจในการเตรียมความพร้อมด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ และยังคงแตกต่างกับการศึกษาของ Wongwatthanaphong (2017) Espina (2015) Symonette (2014) และ Hoffmann และ Muttarak (2017) ที่พบว่า คนที่มีประสบการณ์น้ำท่วมติดต่อกันเกิน 3 ครั้ง คนในชุมชนก็จะเตรียมความพร้อมทันที โดยบ้านเรือนส่วนใหญ่จะยกเสาสูงและทุกบ้านต้องมีเรือเพื่อใช้เป็นพาหนะและประกอบอาชีพ การรับรู้ความเสี่ยงความรุนแรงจากประสบการณ์ภัยพิบัติของบุคคลมีส่วนทำให้พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ความรุนแรงของประสบการณ์ภัยพิบัติครั้งก่อนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ ประสบกับความเสี่ยงและความเสียหายจากภัยพิบัติในอดีตได้เรียนรู้เกี่ยวกับผลกระทบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่อาจเป็นอันตรายและ

จึงสามารถเตรียมพร้อมสำหรับภัยพิบัติในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

2. การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.33 และมีอิทธิพลทางอ้อม โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.49 ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถ อธิบายได้ว่า การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เป็นความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองในการสร้างแรงจูงใจที่จะเอาชนะอุปสรรคในการทำงานและบรรลุผลดี (Bandura, 1986) ดังการศึกษาของ Paton et al. (2005) ที่ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ความสามารถของบุคคลในการรักษาความปลอดภัยของทรัพยากรที่เหมาะสม โดยการประเมินทักษะ ความรู้ สุขภาพ และการเงิน ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความตั้งใจของแต่ละบุคคลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับภัยพิบัติ

3. การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติน้ำท่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.70 ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลการรับรู้โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสี่ยงหรือผลกระทบต่อนิเวศและทรัพย์สินจากภัยพิบัติ การรับรู้ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา (Spencer, 2016) จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเมื่อผู้คนรับรู้ถึงความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพวกเขาจะมีส่วนร่วมในพฤติกรรมที่จะไปลดความเสี่ยง (Dillon et al., 2014) สอดคล้องกับการศึกษาของ Glik et al. (2014) ที่พบว่า สมาชิกในชุมชนเมื่อมีการรับรู้ความเสี่ยงเพิ่มขึ้นรวมทั้งมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ และพฤติกรรมการเตรียมพร้อมยังเพิ่มขึ้น

สรุปผล

1. จากการทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยน้ำท่วม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ และประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 89

3. ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนผ่านการรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยน้ำท่วม เจตคติต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม และประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติได้ร้อยละ 85

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตน ประสบการณ์การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติน้ำท่วมในการเตรียมความพร้อมมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ดังนั้นข้อค้นพบในงานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางให้กับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานของชุมชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเตรียมความพร้อมภัยพิบัติอื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเตรียมความพร้อมให้

ประชาชนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยให้หน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดนำไปกำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการวางแผนหรือจัดทำกลยุทธ์ โดยสอดคล้องในหลักสูตรการจذبมรดกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยอาจมีการบรรยายให้ความรู้ ร่วมอภิปราย การจัดจำลองสถานการณ์ บทบาทสมมติ จะเป็นการพัฒนาสมรรถนะด้านการรับรู้ความสามารถของตนให้กับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การรับรู้ความเสี่ยงของภัยพิบัติ น้ำท่วม และส่งเสริมการมีเจตคติที่ดีต่อการเตรียมความพร้อม เพื่อเป็นการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติน้ำท่วมในชุมชนที่ยั่งยืนตอบสนองความต้องการของกรมป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

2. ควรมีการขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างในอปพร. อื่น ๆ ของจังหวัดอื่นที่มีปัญหา เรื่อง ภัยพิบัติน้ำท่วม เช่น ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช หรือภาคอื่นของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อค้นพบความแตกต่างของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้มีความครอบคลุมและละเอียดมากยิ่งขึ้น ในครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม หรือสร้างโปรแกรมพัฒนาในการเป็นเครื่องมือเพื่อทำความเข้าใจถึงคุณลักษณะที่สำคัญของพฤติกรรมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมต่อไป

References

- Ao, Y., Zhou, X., Ji, F., Wang, Y., Yang, L., Wang, Q., & Martek, I. (2020). Flood disaster preparedness: Experience and attitude of rural residents in Sichuan, China. *Natural Hazards*, 104(3), 2591-2618.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2015). *Strategic plan, department of disaster prevention and mitigation 2012-2016*. <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER23/DRAWER015/GENERAL/DATA0000/00000375.PDF> [in Thai]
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2021). *Prevention and mitigation plan drill guide public disaster*. http://122.155.1.143/upload/download/file_attach/55acac4f1f7c.pdf [in Thai]
- Dillon, R. L., Tinsley, C. H., & Burns, W. J. (2014). Near-misses and future disaster preparedness. *Risk Analysis*, 34(10), 1906-1922.
- Espina, E. (2015). A social cognitive approach to disaster preparedness. *Philippine Journal of Psychology*, 48(2), 161-174.
- Glik, D. C., Eisenman, D. P., Zhou, Q., Tseng, C., & Asch, S. M. (2014). Using the precaution adoption process model to describe a disaster preparedness intervention among low-income latinos. *Health Education Research*, 29(2), 272-283. <http://doi:10.1093/her/cyt109>
- Hoffmann, R., & Muttarak, R. (2017). Learn from the past, prepare for the future: Impacts of education and experience on disaster preparedness in the Philippines and Thailand. *World Development*, 96, 32-51.

- Houston, J. B., & Franken, N. J. (2014). Disaster interpersonal communication and posttraumatic stress following the 2011 Joplin, Missouri, Tornado. *Journal of Loss and Trauma*, 20(3), 1-12. <http://doi:10.1080/15325024.2013.848614>
- Inthonhongpai, S. (2011). *Nursing process: Tools for holistic health management for primary health development* (5th ed.). Mahasarakham University Press. [in Thai]
- Jantakoon, J., Wattanathorn, A., Kaewurai, W., & Lincharoen, A. (2015). The development of curriculum to enhance consciousness on disaster preparedness based on contemplative education approach for lower secondary students. *Education Journal Naresuan University*, 17(1), 1-13. [in Thai]
- Jha, A. K., Bloch, R., & Lamond, J. (2012). *Cities and flooding: A guide to integrated urban flood risk management for the 21st century*. World Bank.
- Klein, R. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). The Guilford Press.
- Paton, D. (2003). Disaster preparedness: A social-cognitive perspective. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 12(3), 210-216.
- Paton, D., Smith, L., & Johnston, D. (2005). When good intentions turn bad: Promoting natural hazard preparedness. *Australian Journal of Emergency Management*, 20(1), 25-30.
- Ranke, U. (2016). *Natural disaster risk management: Geosciences and social responsibility*. Switzerland Springer International.
- Singh, H., & Subramaniam, S. (2009). Health emergency and disaster preparedness in Malaysia. *Southeast Asia Journal Trop Med Public Health*, 40(suppl), 11-15.
- Simons-Morton, B. G., McLeroy, K. R., & Wendel, M. L. (2012). *Behavior theory in health promotion practice and research*. Jones & Bartlett Learning.
- Spencer, T. (2016). *Risk perception: Theories and approaches*. Nova Science Publishers, Inc.
- Sukpor, P., & Sekkhunthod, K. (2016). Factors affecting the operation on the disaster on the disaster prevention and mitigation of the sub-district Municipalities in Prachinburi Province. *Community Research Journal*, 10(3), 96-104. [in Thai]
- Symonette, E. (2014). *Disaster experience and self-efficacy as factors influencing emergency planning in community-dwelling older adult* [Doctoral dissertation]. University of North Texas.
- Takao, K., Motoyoshi, T., Sato, T., Fukuzono, T., Seo, K., & Ikeda, S. (2011). Factors determining residents' preparedness for floods in modern megalopolises: The case of the Tokai flood disaster in Japan. *Journal of Risk Research*, 7(7-8), 775-787.
- Thomas, T., Leander-Griffith, M., Harp, V., & Cioffi, J. (2015). Influences of preparedness knowledge and beliefs on household disaster preparedness. *MMWR. Morbidity and Mortality Weekly Report*, 64(35), 965-971. <http://doi:10.15585/mmwr.mm6435a2>

Wongwatthanaphong, K. (2017). Community based disaster management: *A case study of Bangrakam District, Phitsanulok Province*. In *The 4th National Conference on Public Affairs Management* (pp. 1718-1730). Khon Kaen University. <https://conference.kku.ac.th/colaimg/files/articles/52bdd-p-3-.pdf> [in Thai]

Name and Surname: Riam Namarak

Highest Education: Master of Nursing, Burapha University and Master of Science, Ramkhamhaeng University

Affiliation: Behavioral Sciences Research Institute, Srinakharinwirot University

Field of Expertise: Applied Behavioral Science

Name and Surname: Saran Pimthong

Highest Education: Ph.D., Major in Social Development and Environmental Management, National Institute of Development Administration

Affiliation: Behavioral Sciences Research Institute, Srinakharinwirot University

Field of Expertise: Applied Behavioral Science